

Kosztolányi Dezső

1885 – 1936

Szabadkán született. Törékeny beteges gyermek volt. Apja szigorúan bánt vele. Nagyapjával volt jó kapcsolata ő tanította írni, olvasni. Helyi gimnáziumban tanult, de onnan kicsapták, mert össze szólalkozott egy tanárral. Magán tanárnál tanult. Egy évet tanult Bécsben itt ismerkedett meg Freud tanaival. Nagy hatással lesz Kosztolányi műveire. Budapesten jár művészkara, legjobb barátai Babits, Juhász Gyula, együtt járnak stílusgyakorlatra. Négyessy L volt a tanáruk. Újságíróként dolgozott a Nyugat munkatársa lett. Adyval rossz volt a viszonya. Sorra jelentek meg a művei, elismert író lett. Kicsapongó éjszakai élettett folytatott, kártya, nők, ital. Felesége Harmos Ilona. 30-as években íny rákos lett. Utolsó pár hónapban beleszeretett egy nőbe Radákovich Mária. 51 évesen meghalt (volt egy fiuk Ádámnak hívtál)

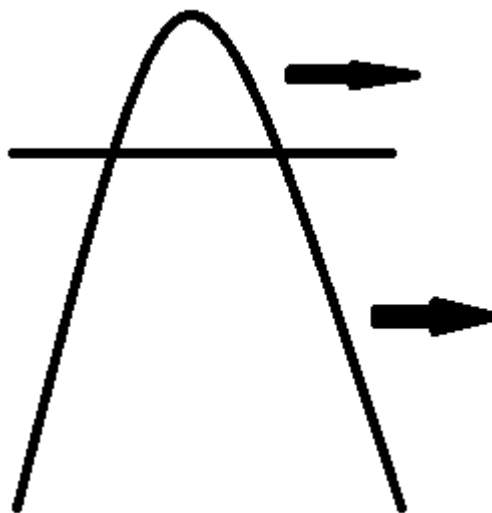
Művei:

- regények: Édes Anna, Pacsirta
- Novellák: A kulcs, Esti Kornél
- műfordító: Shakespeare: Rómeó és Julia
- Versek: Szegény kisgyermek szava, Búsférfi szavai, Kenyér és bór, Számadás, című kötetek.

Freud nagyhatással volt rá. (Osztrák származású, ő teremtette meg a pszichológiát)

1, elmélet: Az ember születésekor ösztönlény és később alakul át tudatos lénnyé, ez a folyamat a gyerekkorban játszódik le. Ezért nagyon sok felnőttkori probléma visszavezethető gyerekkori hatásra.

2, elmélet: Jéghegy elmélet.

Tudatosén: amit az ember személyességéről, család, barát, saját maga tud

Tudat alatti: ez a nagyobb része az ember lelkének. Itt raktározódnak a régi emlékek benyomások, elfojtott dolgok: sérelmek traumák, amire az ember nem akar emlékezni. Ha túl sok dolog gyűlik fel a tudat alattiban, és az ember nem vezeti le az agresszióját, hanem elfojtja, akkor előfordulhat, hogy felszínre tör a tudatalatti akkor megmagyarázhatatlan tettekre készíti az embert.

Jellemző stílusok Kosztolányinál:

- impresszionizmus (pillanatnyi benyomás)
- szecessziós (halálutáni vonzódás)

Versei:

Szegény kisgyermek panaszai.

Saját gyermekkorának a témája a vernek, itt is érezhető Freud hatás.

Mint aki a sínek közé esett

Ez egy hasonlat önmagában a cím. Egy kiszolgáltatott félelmetes állapotot mutat be, ehhez hasonlítja Kosztolányi a saját gyerek korát. Emlékeket benyomásokat ezzel a hasonlattal írja le.

Stílusa: Impresszionista egy hangulatot egy benyomást próbál bemutatni.

Azon az éjjel

Egy gyerekkori élményt dolgoz fel a versben. Nagypapa halálát

Stílus: Impresszionista, egy pillanatot jelenít meg, benyomásokat érzéseket próbál leírni. Szerepe van a színeknek, fényeknek a hangulatra. Pl.: Holdfény, gyertya, homály, halvány.

Felnőtt költészete

Boldog szomorú dal (már a cím ellentét)

A vers szövege is ellentétre épül az első és a második egység között.

1. egység felsorolás bemutatja, mi van mi az, amit magáénak tudhat.
Pl.: kenyér – Bor (bibliai utalás), gyerek – feleség (minden, ami fontos), sorolja tovább siker, gazdagság, mindent elért a mire egy ember vágyik. De néha ellentét itt fogalmazza meg, hogy valami hiányzik az életéből az a valami „kincs” (ez egy szimbólum) álma vágy
2. egység éjszakai helyzet. Ebbe van napszak szimbolika, Általában éjszaka támadnak szomorú pillanatai az embernek. Pl.: Babits esti kérdés, kocsit az éjszakába

Stílus: realista: társadalmi problémát mutat be, cselédek sorsát, lélektani folyamatot ábrázol.

Kosztolányi novellái: lélektani folyamatok ábrázolnak társadalmi jelenségeket és az ember életútját és felfogását is tükrözi. 3 nagy csoportja van

1. gyerekkori novellák. Pl.: Kulcs, Fürdés
2. Társadalmi kritika novella. Pl.: Paulina
3. Esti Kornél novellák. (Esti Kornél, Kosztolányi elfojtott másik énje, megtestesíti Kosztolányi vágyait és félelmeit, úgy ír róla, mint külön személyről mintha barátja lenne. Kosztolányi ezeket a novellákat kötetbe rendezte és 1933-ban kiadta őket.

Esti Kornél Novellák

Első nap az iskolában.

Elbeszélő, nézőpontos, teljesen belehelyezkedik a kisfiú nézőpontjába. Az ő szemszögén keresztül mutatja be a történetet, meg ismerjük a gyerek gondolatait, érzelmeit, félelmeit, többi szereplő is csak az ő személy keresztül látjuk. Pl.: gyerekeket ijesztő, gonosznak írja le, tanárt nagyon nagyinak látja.

Témája: Első nap az iskolában, szülői társadalmi elvárás az iskola felé. Gyerekek csoportos viselkedése, gyerekek csoportja egy mini társadalom, de ő nem tartozik sehova. Egy dolog ami az övé a tudása és a tehetségével tud kitűnni a többiek közül. Kosztolányi sajátmagáról írta, önéletrajz jellegű